

การศึกษาเชิงสร้างสรรค์ด้านศิลปะและวัฒนธรรมไทย
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

กันยายน 2545

ปีเตอร์ นิวตัน

ที่ปรึกษาอาวุโสด้านการศึกษา

บริติช เคานซิล

โครงการ

- อนาคตของเรา : ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์, วัฒนธรรม และการศึกษา
- ความร่วมมือระหว่างบริติช เคานซิลและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ)
- มุ่งส่งเสริมบทบาทครูในการกระตุ้นให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในเชิงสหวิทยาการ
(innovative, creative and interdisciplinary thinking)

วัตถุประสงค์ของโครงการ

- เพื่อส่งเสริมการสอนบนพื้นฐานความคิดสร้างสรรค์
- เพื่อให้มีความร่วมมือเชิงปฏิบัติการระหว่างอาจารย์ และเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑด้วยวิธีการสร้างสรรค์ (Imaginative approaches)
- เพื่อเผยแพร่คำแนะนำและอุปกรณ์การเรียนการสอนในวงกว้าง

การวางแผนงานและโครงสร้าง

- การเยี่ยมชมเพื่อเก็บข้อมูลโรงเรียนและพิพิธภัณฑ์ในโครงการ
- ประชุมปฏิบัติการที่จัดขึ้นเฉพาะแต่ละแห่งและสัมมนาสำหรับทุกหน่วยงานที่ร่วมโครงการ
- การดำเนินงานของหน่วยงานที่ร่วมโครงการ
- การติดตามผลในพื้นที่และการให้ความสนับสนุนต่าง ๆ
- การประชุมทางวิดีโอทัศน์กับผู้เชี่ยวชาญจากประเทศอังกฤษ เพื่อให้แนวทางเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน
- การเยี่ยมชมหน่วยงานที่ร่วมโครงการเพื่อประเมินผล
- การประชุมเผยแพร่ผลงาน
- การวางแผนในอนาคต

ทำไมต้องสอนให้มีความคิดสร้างสรรค์

เพราะหากทำได้ดีจะทำให้:

- กระตุ้นนักเรียนให้นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจ เพิ่มความเชื่อมั่นและการเห็นคุณค่าในตนเอง
- พัฒนาทักษะทางสังคมและการสื่อสารที่ดี
- ส่งเสริมความเข้าใจและยอมรับทางวัฒนธรรม
- ส่งเสริมความรับผิดชอบทางสังคมและการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- เพิ่มโอกาสในการจ้างงาน
- ส่งเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางสังคม

ความคิดสร้างสรรค์สอนกันได้อย่างไร

อาจารย์จะต้องตั้งเป้าที่จะ

- ให้ความสำคัญทั้งกิจกรรมเฉพาะด้านและกิจกรรมทั่วไป โดยกำหนดและอธิบายวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น ๆ ให้ชัดเจน
- กระตุ้นให้นักเรียนมีความหวัง ความตื่นเต้น เคารพ และชื่นชมในความคิดสร้างสรรค์
- เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นโดยไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์
- กระตุ้นและให้รางวัลในการที่นักเรียนแสดงความเป็นตัวของเขาเองออกมา ไม่ว่าจะในแง่ของความคิดหรือผลงาน

อาจารย์ผู้สอนให้มีความคิดสร้างสรรค์...

- กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น
- ส่งเสริมให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง
- รู้ว่าควรสนับสนุนนักเรียนเมื่อใด
- รักษาสมดุลระหว่างการเรียนตามแผนและการเรียนด้วยตนเอง
- สอนนักเรียนทั้งกลุ่มแต่ให้ความสนใจในรายบุคคล
- ใช้วิธีที่เหมาะสมในการตั้งคำถาม

การสอนให้มีความคิดสร้างสรรค์ จำเป็นต้องมี...

- เวลา, การวางแผน, การประเมินผล
- ความมั่นใจ และความกล้าที่จะเผชิญกับความเสี่ยง
- การยอมรับความล้มเหลวที่อาจจะเกิดขึ้น
- การสอนที่ดีที่สุด

ประโยชน์ที่อาจารย์ได้รับจากโครงการ...

- “นักเรียนทำงานร่วมกันได้ดีขึ้น และงานของอาจารย์ก็ง่ายขึ้นด้วย”
- “การทำงานเป็นกลุ่มในหัวข้อที่หลากหลายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทุ่มเท และสนุกสนาน”
- อาจารย์ใช้ภาษาในการสอนที่เข้าใจง่าย
- “เราวางแผนกันอย่างรอบคอบ และก็ออกมาดี”
- “ความร่วมมือกับพันธมิตรช่วยเพิ่มประสิทธิผลของหลักสูตร”

ประโยชน์ที่อาจารย์ได้รับจากโครงการ...

- “นักเรียนที่เรียนอ่อนก็ขยันขึ้น”
- “การสอนมีประสิทธิภาพขึ้นเมื่อใช้คำถามแบบเปิด”
- “นักเรียนกลุ่มเล็กสามารถทำงานได้ดีมาก”
- “วิธีการที่เปิดกว้างช่วยให้กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้สูง”
- “นักเรียนเป็นผู้ให้ข้อมูลที่มีค่าในการประเมินการสอนของอาจารย์”

ประโยชน์ที่พิพิธภัณฑ์ได้รับจากโครงการ...

- “ตอนนี้เรามีแนวทางที่ดีขึ้นในการวางแผนกิจกรรมร่วมกับโรงเรียน”
- “เรากำลังคิดวิธีที่จะเปลี่ยนแปลงการจัดแสดงเพื่อช่วยการเรียนรู้ของนักเรียน”
- “เราได้พัฒนาแหล่งการเรียนรู้การสอนที่มีค่า”
- นักเรียนต้องการกลับมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ของเราอีก
- “ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและพิพิธภัณฑ์เป็นการเพิ่มบทบาททางสังคมของเรา”
- “โรงเรียนนอกโครงการที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์และเห็นตัวอย่างก็ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมด้วย”

ประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากโครงการ

- “หนูรู้สึกกล้าขึ้นที่จะแสดงออก”
- “ ผมเรียนรู้ที่จะยอมรับความคิดเห็นของคุณส่วนใหญ่”
- อาจารย์ท่านหนึ่งเล่าว่า “เป็นครั้งแรกที่เห็นตาของนักเรียนเป็นประกาย”
- มีการพัฒนาทักษะความคิดเชิงวิเคราะห์
- นักเรียนทุ่มเทกับการทำงานมาก
- นักเรียนที่เรียนอ่อนถูกกระตุ้นให้เรียน
- นักเรียนที่เรียนเก่งและอาจารย์ได้หารือกันถึงวิธีการเรียนการสอน ตลอดจนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

ประเด็นและปัญหาที่พบในโครงการ

- โรงเรียนและพิพิธภัณฑ์จำเป็นต้องมีการพูดคุยกัน ไม่ควรรอให้อีกฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายริเริ่มก่อน
- พิพิธภัณฑ์และโรงเรียนต่างก็มีกลุ่มเป้าหมายของตนเอง จึงจำเป็นที่จะต้องสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย ให้รู้ถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ
- “จะวัดความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้อย่างไร”
- แม้จะมีการวางแผนและเตรียมงานอย่างรอบคอบ แต่ทุกแห่งเริ่มจากจุดที่ต่างกัน
- โครงการทำให้เกิดกิจกรรมและกระตุ้นความสนใจซึ่งต้องมองถึงผลประโยชน์ ที่ได้รับในระยะยาวมากกว่า
- ผลของการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่คาดเดาไม่ได้

บทเรียนในการปฏิรูปจากการดำเนินงาน

การปฏิรูปจำเป็นต้องอาศัย:

- การสนับสนุนในทุกด้าน
- การเตรียมการและความเอาใจใส่ในรายละเอียด
- ความรู้ที่ร่วมกันทั้งจากอาจารย์และนักเรียน
- อุปกรณ์ที่จัดทำขึ้น ตามเนื้อหาทางวัฒนธรรมและสังคม
- มีวิธีการหลากหลายในการเรียนการสอนเชิงสร้างสรรค์ ไม่ใช่วิธีการเดียวจะใช้ได้กับทุกกรณี
- ความสนับสนุนจากระดับสูง
- วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน
- การตรวจสอบและสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ
- การหลีกเลี่ยงไม่ให้โรงเรียนรับภาระหนักเกินไป
- เงินสนับสนุนในการดำเนินงาน
- ใช้ภาษาง่ายๆ ในการสื่อสาร

บทเรียนอื่นเพื่อการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ...

- ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงอาจเป็นสิ่งไม่คาดฝัน
- ตั้งวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน แต่ยืดหยุ่นกับผลลัพธ์
- ดำเนินการให้เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม
- ปฏิรูปการสอนต้องใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย
- การปฏิรูปเป็นงานหนัก
- การบูรณาการเป็นคุณค่าที่ยั่งยืน
- ต้องอาศัยเวลาในการซึมซับ การเลือก การทดลอง และการปฏิเสธ
- โรงเรียนเป็นผู้ทำให้เกิดการปฏิรูป ไม่ใช่ นักการเมือง
- การเมืองช่วยสนับสนุนการปฏิรูป

อาจารย์เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง...

- สร้างพลัง
- การให้ผู้อื่นมีส่วนร่วม - ขยายและแบ่งปันวิสัยทัศน์
- ให้ความสำคัญกับทุก ๆ ส่วนที่เกี่ยวข้อง
- ส่งเสริมและบันทึกความคืบหน้า
- เอาใจใส่นักเรียน

อาจารย์เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง...

- เป็นผู้เรียน ในขณะที่เดียวกันมองโลกในแง่ดี และกระตือรือร้นในการเฝ้หาความรู้ไม่มีที่สิ้นสุด
- มองวิกฤติเป็นเรื่องปกติและถือความยุ่งยากเป็นเรื่องสนุก
- ยกย่อง ชมเชย และใช้คำว่า “เรา” ในการสอน ไม่ทำให้นักเรียนเสียกำลังใจ
- สร้างอนาคต – แล้วสนุกไปด้วยกับมัน

ทิศทางข้างหน้าของโครงการ...

การสอน

- การคิดเชิงวิเคราะห์
- การกำหนดกรอบของปัญหารวมทั้งการแก้ปัญหา
- แนวการเรียนโดยใช้งานที่ได้รับมอบหมายเป็นฐาน (Task-based Learning)
- การเปรียบเทียบความเหมือนและต่าง
- การบริหารสมอง (brain gym)
- การวางแผนและการประเมินผล
- ความต้องการพิเศษ
- วิธีการเรียนที่หลากหลาย เช่นการเรียนแบบอิสระ การเรียนแบบกลุ่ม
- ความก้าวหน้า ความท้าทาย และแรงบันดาลใจ

ขอบคุณ....

อะไรทำให้เป็นอาจารย์ที่ดี

- มีความตั้งใจที่ดี
- มีความคาดหวังสูง
- มีการสื่อสารที่ดี
- มีการฟังที่ดี
- มีความสามารถในการกระตุ้นความสนใจ
- มีความรู้ในเนื้อหาดี
- มีการวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพ
- มีการประเมินความเข้าใจ
- มีพลังงาน
- มีความกระตือรือร้น

...และ